

EXEKUČNÍ A INSOLVENČNÍ PRÁVO

Radim Chalupa

O EXEKUČNÍM
A INSOLVENČNÍM PRÁVU
OBECNĚ

Prameny insolvenčního práva

- Insolvenční zákon – z.č.182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení
- Zákon č. 312/2006Sb., o insolvenčních správcích
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (zejména část šestá)
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

Prameny civilních exekucí

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (zejména část šestá)
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy
- Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora

IŘ v systematice civilního procesu

- Civilní proces se člení** na dva **základní druhy**:
- na řízení **nalézací** a řízení **vykonávací**.

Insolvenční řízení je **zvláštním druhem** civilního procesu (stejně jako **rozhodčí řízení**)

Za zvláštní druh civilního procesu je zpravidla považováno i řízení **zajišťovací** a **přeběžné**

Priorita IŘ v konkurenci s nalézacím řízením

- V případě konkurence insolvenčního a nalézacího řízení **má prioritu IŘ**
- **Po zahájení IŘ nelze** pohledávky a jiná práva za dlužníkem **uplatnit v nalézacím řízení** (140a IZ);
- Pasivní nalézací řízení (žalovaným je dlužník) **se vydáním rozhodnutí o úpadku přerušují** (140a IZ);
- V pasivních řízeních, která se nepřerušují podle 140a IZ **nelze vydat meritorní rozhodnutí** (140d IZ)
- **Po vydání rozhodnutí o úpadku nelze** pasivní nalézací řízení **!!!zahájit!!!** (140d IZ) -)
- **Po právní moci RoÚ** soud (jiný orgán) **řízení zahájená v rozporu s omezeními danými 140d a 109 zastaví;**
- Je-li úpadek řešen konkursem, **přerušují se** i aktivní nalézací řízení (žalobcem je dlužník) (264 IZ)– **pokračovat lze na návrh ISpr** (264 IZ)

Priorita IŘ v konkurenci s exekučním řízením

- V případě konkurence insolvenčního a exekučního řízení **má prioritu IŘ**
- **Po zahájení IŘ nelze provést exekuci** - (lze nařídit a zahájit) (109 IZ)
- **Po vydání rozhodnutí o úpadku**
- **nelze exekuci ani nařídit a zahájit**
- K rozhodnutím a opatřením přijatým v EŘ v rozporu s výše uvedenými omezeními **se v IŘ nepřihlíží**

ÚVOD DO INSOLVENČNÍHO PRÁVA

Předmět úpravy

Předmětem insolvenčního práva je:

- a) **řešení úpadku** a **hrozícího úpadku** dlužníka soudním řízením **některým ze stanovených způsobů** tak, aby došlo **k uspořádání majetkových vztahů** k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a ***k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů,***
- b) **oddlužení** dlužníka.

Účel IŘ

IŘ není platformou pro nezpoptatněné vymáhání pohledávek

IŘ probíhá za účelem

a) **řešení úpadku a hrozícího úpadku** dlužníka
cestou zvláštního soudního řízení
stanoveným způsobem směřující

k uspořádání majetkových vztahů (dlužník - osoby dotčené
dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a

K uspokojení dlužníkových věřitelů (*co nejvyššímu a*
zásadně poměrnému),

b) **oddlužení** dlužníka.

Zásady civilního procesu uplatňované v IŘ

- **Zásada dispoziční x oficiality (převažuje oficialita)**
- **Zásada vyšetřovací**
- **Zásada legálního pořádku**
- **Zásada veřejnosti**

Zvláštní zásady IŘ

Insolvenční řízení **spočívá zejména na těchto zásadách:**

- a) zásada spravedlivého vedení řízení
- b) zásada co nejvyššího uspokojení
- c) zásada rovných možností
- d) zásada zákazu omezení práv
- e) zásada zákazu uspokojení mimo IŘ.

Zásada spravedlivého vedení řízení

Insolvenční řízení **musí být vedeno** tak, aby žádný z účastníků **nebyl nespravedlivě poškozen** nebo **nedovoleně zvýhodněn**;

Zásada co nejvyššího uspokojení

Insolvenční řízení **musí být vedeno** tak, aby se **dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů;**

Zásada rovných možností

Věřitelé, kteří **mají** podle tohoto zákona zásadně **stejně nebo obdobné postavení**, **mají** v insolvenčním řízení **rovné možnosti**;

Zásada zákazu omezení práv

c) nestanoví-li tento zákon jinak, **nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit** rozhodnutím *insolvenčního soudu* ani postupem *insolvenčního správce*;

Zásada zákazu uspokojení mimo insolvenční řízení

Věřitelé **jsou povinni zdržet se jednání,** směřujícího k uspokojení *jejich pohledávek mimo insolvenční řízení*, ledaže to dovoluje zákon (viz konkurence řízení).

ÚVOD DO EXEKUČNÍHO PRÁVA

Exekuční právo

- **Je souborem právních norem, které upravují činnost soudu, insolvenčních správců, dlužníka a věřitele, jakož i dalších subjektů insolvenčního řízení při řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka, jakož i při oddlužení dlužníka**

Podstata a funkce exekučního řízení

- **Exekuční řízení **slouží** jako nástroj vynutitelnosti práva**
- **Vynutitelnost práva předpokládá uplatnění odpovídajících mocenských prostředků**
- **Stát je povinen plně garantovat dodržování právního řádu**
- **Donucující zákrok státu proti povinnému se musí uskutečnit postupem, který je přesně a podrobně stanoven právními předpisy**

Nálezací a exekuční řízení I

- **Ochrana subjektivních práv spočívá**
 - **V autoritativním zjištění, že uplatňované právo existuje**
 - **Ve vynucení tohoto práva**
- **K autoritativnímu zjišťování slouží nálezací řízení**
- **Nucené uskutečnění práva slouží exekuční řízení**

Nalézací a exekuční řízení II

- **V řízení o určení práva nebo vztahu, v řízení o osobním stavu a v řízení, kde se návrh zamítá postačuje ochrana v podobě autoritativního zjištění práva**
- **V případě rozhodnutí ukládajících plnění (vyjma nahrazení projevu žalovaného) a nesplnění tohoto plnění povinným může dojít k donucení**
- **K tomuto donucení slouží exekuční právo**

Exekuční právo

- **Je souborem právních norem, které upravují činnost soudu, soudních exekutorů, stran a dalších subjektů exekučního řízení při realizaci plnění, uloženého povinnému subjektu vykonatelným rozhodnutím (státního) orgánu, jež se uskutečňuje za pomoci donucujících prostředků státní moci.**
 - **Macur, J. Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 5**

Trojkoľejnosť exekučného práva

- **Exekuce může být vedena podle**
 - **exekučného řádu**
 - **OSŘ**
 - **ZZŘS.**

Zásady civilního procesu uplatňované v EŘ

- **Zásada dispoziční**
- **Zásada projednací**
- **Zásada arbitrárního pořádku x legálního pořádku**

- **Zásada rovnosti**
- **Zásada veřejnosti**

Zvláštní zásady – fáze rozvrhu výtěžku

- **Zásada přednosti**
 - Např. srážky ze mzdy – přednost uspokojení výživného pro nezletilé dítě (279 odst. 2 OSŘ)
- **Zásada časové priority**
 - Pohledávky se uspokojují v zákonem stanoveném pořadí
 - Např. podle okamžiku doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí plátcí mzdy
- **Zásada proporcionality**
 - Výtěžek, který nestačí k uspokojení všech pohledávek, jež mají být podle časové priority uspokojeny ve stejném pořadí, se přidělí jednotlivým pohledávkám podle poměru výšky těchto pohledávek k souhrnu všech pohledávek
 - Např. 280 odst. 2 OSŘ

Zvláštní zásady - obecně

- **Zásada ochrany a obrany povinného**
- **Zásada ochrany třetích osob**
- **Projevují se takto:**
 - **Exekuční řízení smí být vedeno jen k uspokojení práv skutečně existujících**
 - **Exekuční řízení může být prováděno jen za podmínek stanovených zákonem**
 - **Exekuční řízení smí být prováděno jen způsoby, které zákon určuje**
 - **Exekuční řízení smí být vedeno jen v rozsahu, jaký stačí k uspokojení vymáhaného nároku**
 - **Uspokojení vymáhaného nároku může být dosaženo pouze postižením majetku povinného**

Ochrana povinného - OSŘ

- **Výkon rozhodnutí (exekuce) nesmí být veden způsobem, který je zřejmě nevhodný – tj. v nepoměru mezi výší pohledávky a ceny předmětu, z něhož by měla být pohledávka uspokojena**
- **Výkon rozhodnutí (exekuce) nesmí být zřejmě neúčelný – tj. že by dosažený výsledek nestačil ani k pokrytí nákladů řízení o výkon rozhodnutí**

Odklad exekuce podle EŘ

- **54 EŘ, jinak OSŘ**
- **Návrh na odklad exekuce se podává u exekutora, který vede exekuci.**
- **Do vydání rozhodnutí o návrhu na odklad exekuce exekutor nečiní žádné úkony směřující k provedení exekuce, nejde-li o návrh, který je svévolným nebo zřejmě bezúspěšným uplatňováním nebo bráněním práva.**
- **I bez návrhu může exekuční soud nebo exekutor odložit provedení exekuce, lze-li očekávat, že exekuce bude zastavena.**
- **Nevyhoví-li exekutor návrhu na odklad exekuce do 7 dnů, postoupí jej společně s exekučním spisem k rozhodnutí exekučnímu soudu, který o něm rozhodne bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů.**

Ochrana třetích osob - Vylučovací spory

- **267 OSŘ**
 - **Právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí, lze uplatnit vůči oprávněnému návrhem na vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí v řízení podle třetí části tohoto zákona.**
 - **Typicky – vlastnické právo, držba, detence**
- **Obdobně se postupuje také tehdy, byl-li nařízeným výkonem rozhodnutí poškozen majetek, který patří do společného jmění manželů nebo se pro účely nařízení výkonu rozhodnutí považuje za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela, ale vymáhanou pohledávku nelze z tohoto majetku uspokojit.**

STRUČNÉ SROVNÁNÍ INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ A EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ

Účel IŘ a EŘ

IŘ probíhá za účelem

- a) **řešení úpadku** a **hrozícího úpadku** dlužníka
k uspořádání majetkových vztahů (dlužník - osoby
dotčené dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a
**K uspokojení dlužníkových věřitelů (co
nejvyššímu a zásadně poměrnému),**
b) **oddlužení** dlužníka.

EŘ probíhá za účelem

vynucení splnění

povinnosti dlužníka (povinného)

Uspokojení věřitelů

Uspokojení dlužníkových věřitelů v IŘ

- *Teoreticky - zásadně poměrné?*
- *Prakticky – prioritní zajištěných věřitelů*

Uspokojení dlužníkových věřitelů v EŘ

- *Zásadně prioritní*
- *Výjimečně poměrné*

Uspokojení věřitelů v IŘ

Uspokojení dlužníkových věřitelů v IŘ

- *co nejvyšší* a
- *zásadně poměrné?*

ZÁSADNĚ POMĚRNÉ uspokojení věřitelů v IŘ
JE NENAPLNĚNÁ PROKLAMACE

Uspokojení dlužníkových věřitel v IŘ

- co nejvyšší* a
- *prioritní*
- *bez možnosti stanovení priority - poměrné*

Uspokojení věřitelů v EŘ

Uspokojení dlužníkových věřitelů v EŘ

- zásadně prioritní

Priority:

- **Prioritní pohledávky**
- **Pořadí Zajištění**
- **Pořadí zahájení exekuce**

Nosná platforma

Nosnou platformou IŘ
je úpadek (hrozící úpadek)
dlužníka

Nosnou platformou EŘ
Je exekuční titul

Subjekty řízení

Základní subjekty

IR

Soud

Insolvenční správce

Dlužník

Věřitelé

Věřitelské orgány

EŘ

Soud

Exekutor

Povinný

Oprávněný

Průběh řízení

Průběh IŘ

A) ZKOUMÁNÍ ÚPADKU

B) ŘEŠENÍ ÚPADKU

Průběh EŘ

A) NAŘÍZENÍ VR x POVĚŘENÍ

B) POSTIŽENÍ MAJETKU POVINNÉHO

Účinky IŘ

- (1) Se **zahájením insolvenčního řízení** se **spojují** tyto **účinky**:
- a) **pohledávky nelze uplatnit mimo IŘ**
 - b) **právo na uspokojení ze zajištění lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených tímto zákonem**
 - c) **výkon rozhodnutí či exekuci, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést,**
 - d) **nelze uplatnit dohodou věřitele a dlužníka založené právo na výplatu srážek ze mzdy nebo jiných příjmů**
 - e) **Lhůty k uplatnění práv, která lze uplatnit pouze přihláškou, po zahájení insolvenčního řízení nezačínají nebo dále neběží**
 - f) **dlužník je povinen zdržet se nakládání s majetkovou podstatou -) směřuje-li k podstatné změně MP**

Účinky EŘ

- 1) Arrestatorium**
směřuje vůči třetím osobám
- 2) Inhibitorium**
směřuje vůči dlužníkovi

Zůsob řešení úpadku a postižení majetku povinného

V IŘ i EŘ

Lze využít jen zákonem vymezené způsoby

Řešení úpadku

Postižení majetku povinného

Způsob řešení úpadku a postižení majetku povinného

IŘ i EŘ

Využívá

zpeněžení majetku dlužníka

i jiné nástroje

k řešení úpadku

K nucenému uspokojení věřitele

Veřejnost řízení

Veřejnost IŘ je dotazeno do nejzážšího možného limitu

-Insolvenční rejstřík

Veřejnost EŘ – malá informovanost

-Centrální evidence exekucí

KONCOVKA ... 😊